

Galvas un kakla rajona ļaundabīgo ādas audzēju ārstēšanas rezultāti Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionārā "Latvijas Onkoloģijas centrs"

*Egils Korņevs^{1,2}, Juris Tārs², Gunars Lauskis^{1,2},
Anna Kazanceva², Kalvis Pastars²,
Baiba Pauliņa², Aija Krastiņa²*

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Mutes, sejas un žokļu ķirurģijas katedra, Latvija

² Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca, stacionārs "Latvijas Onkoloģijas centrs"

Ievads. Ādas ļaundabīgie audzēji – bazālo šūnu vēzis, plakanšūnu vēzis un melanoma – ir bieži sastopama patoloģija galvas un kakla rajonā. Bazaliomas ir reti metastazējošs audzējs, bet reizēm var noritēt lokāli agresīvi. Plakanšūnu vēzis raksturojas ar lokālu agresivitāti un metastazēšanās potenciālu. Melanoma raksturojas ar paaugstinātu metastazēšanās potenciālu gan reģionālos limfātiskos mezglos, gan attālos orgānos.

Darba mērķis. Retrospektīvi analizējot pacientu, kuri ārstējušies Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionārā "Latvijas Onkoloģijas centrs", slimības vēsturu datus, izvērtēt ķirurģiskās ārstēšanas rezultātus, kas ļautu identificēt paaugstināta riska grupā iekļaujamus pacientus.

Materiāls un metodes. Retrospektīvā pētījumā tika analizēti dati no 896 pacientu (322 sievietes un 574 vīrieši) slimības vēsturēm ar diagnozi bazālšūnu vēzis galvas un kakla rajonā, kuri tika ārstēti Latvijas Onkoloģijas centra 3. nodaļā laika posmā no 2006. līdz 2010. gadam. Pacienti bija vecuma robežās no 19 līdz 95 gadiem, vidējais vecums – 56,5 gadi. 617 pacientiem tika ārstēts bazālo šūnu vēzis, kurš visbiežāk tika konstatēts deguna rajonā (154 pacienti – 25%), vaiga rajonā – 74 pacientiem (12%), kakla ādā – 58 pacientiem (9,4%), auss rajonā – 56 pacientiem (9%), pieres rajonā – 56 pacientiem (9%), pakauša rajonā – 41 pacientam (6,7%), acs plakstiņos – 39 pacientiem (6,3%), retāk acu kaktiņos – 37 pacientiem (6%), deniņu rajonā – 28 pacientiem (4,5%), augšlūpas rajonā – 23 pacientiem (3,8%), parietālajā rajonā – 34 pacientiem (3,6%) un zoda rajonā – 17 pacientiem (2,7%). Plakanšūnu karcinoma tika ārstēta 186 pacientiem. I stadijas audzēji tika konstatēti 77 pacientiem (41,3%), II stadijas – 48 pacientiem (26%), III stadijas – 32 pacientiem (17,2%) un IV stadijas – 23 pacientiem (12,3%). Audzēja stadija nebija zināma 6 pacientiem. Pirmreizējā apmeklējuma laikā reģionālās metastāzes tika konstatētas 5 pacientiem (2,6%). Biežāk iesaistītās limfmezglu grupas bija submandibulārā, augšējā jugulārā un parotīdā zona. 93 pacientiem bija ārstēta ādas melanoma. 0 stadijai atbilstoši audzēji tika konstatēti 6 pacientiem, I stadijai – 44 pacientiem, II stadijai – 23 pacientiem, III stadijai – 11 pacientiem un IV stadijai – 9 pacientiem. Pirmreizējā apmeklējuma laikā 15 pacientiem tika konstatētas reģionālās metastāzes (16,1%). Biežāk iesaistītās limfmezglu grupas bija submandibulārā, jugulārā, parotīdā, kakla laterālā trīsstūra zona. Primārā audzēja ekscīzija bez plastikas tika veikta 136 pacientiem, primārā audzēja ekscīzija un defekta slēgšana ar lokālu lēveri veikta 621 pacientam, primārā audzēja ekscīzija un defekta slēgšana ar brīvo ādas transplantātu veikta 126 pacientiem, primārā audzēja ekscīzija un defekta slēgšana, izmantojot mikroķirurģisku transplantātu, veikta 13 pacientiem. Kakla limfonodulotomijas dažādās modifikācijās veiktas 61 pacientam.

Rezultāti. 34 gadījumos (5,5%) tika konstatēti bazālo šūnu vēža recidīvi. Biežāk audzēju recidīvi tika konstatēti pēc deguna, acs plakstiņu un acu kaktiņu, pieres un auss bazaliomu ekscīzijām. 12 pacientiem (6,4%) tika konstatēti plakanšūnu vēža recidīvi. 19 pacientiem (10,2%) novērošanas periodā attīstījās metastāzes kakla reģionālajos limfātiskajos mezglos. Primārā audzēja recidīvi tika konstatēti 11 pacientiem (11,5%) pēc melanomas ekscīzijas. 31 pacientam (33,3%) novērošanas periodā attīstījās metastāzes kakla reģionālajos limfātiskajos mezglos. Attālās metastāzes tika konstatētas 18 melanomas pacientiem, 5 no tiem pierādītas pirmreizējā apmeklējuma laikā, bet 13 diagnosticētas novērošanas periodā. No plakanšūnu vēža miruši 6 pacienti (3,2%), no melanomas 23 pacienti (24,7%).

Secinājumi. Audzēja lokalizācija, izplatība, audzēja histoloģiskā forma un pacienta vispārējais stāvoklis ir faktori, kas var liecināt par paaugstinātu recidivēšanās un metastazēšanās risku galvas un kakla ļaundabīgo audzēju gadījumā.